

Återrapportering 2024
verksamhetsbidrag

Vinginsamling

(NV-06884-23)

Foto: Jan Henricson/Svensk Jakt

Återrapportering 2024 gällande verksamhetsbidrag ur Viltvårdsfonden för Vinginsamling (NV-06884-23).

Nedan följer Svenska Jägarförbundets (förbundets) skriftliga redogörelse om verksamhetsbidragets genomförande under 2024. Redovisningen beaktar de krav som ska uppfyllas enligt Naturvårdsverkets beslut i fråga om bidrag ur Viltvårdsfonden, NV-06884-23.

1. HUR HAR BIDRAGET ANVÄNTS INOM ORGANISATIONEN?

Projektet har under 2024 fokuserat på att täcka upp de luckor som funnits geografiskt och artmässigt och med särskilt fokus på änder. Av de sex delmål som sattes upp av projektet gäller fyra utökad spridning av verksamheten och dessa har i huvudsak uppnåtts.

Projektet valde ut kricka och bläsand som särskilda målarter då dessa fått ökat fokus i internationell fågelförvaltning. Vidare antogs att dessa två arter jagas över hela landet där andra andarter skjuts, således borde en riktad satsning på kricka och bläsand ge ökat antal vingar av många arter. Det senare antagandet visade sig inte hålla hela vägen då antalet insamlade vingar från dykandsarter, som vigg, inte ökade i samma omfattning som simänder.

Under 2024 begärde Svenska Jägarförbundet en omfördelning av bidraget då flera nyckelpersoner framhöll ett behov av att samlas och diskutera förutsättningar och lösningar gemensamt. För att tillmötesgå detta behov anordnades ett seminarium med inbjudna föreläsare och workshops. Det blev bra resultat då många personer visade sin uppskattning. Ledande fågeljägare har efter detta fungerat som ambassadörer för projektet under jaktsäsongen 2024/2025.

Foto kricka och bläsand: Niklas Liljebäck

Under 2024 har jaktvårdskonsulenter och förtroendevalda i Jägareförbundet fortsatt söka direktkontakter med jägare för att hitta lokala lösningar på transporter och frysutrymme. När stora mängder vingar samlas in på en plats har projektet ofta ordnat en hämtning på plats, vilket också skapar nya eller förbättrade kontaktytor genom det möte som då sker.

Systemet för vinginsamling innefattar vid 2024 års utgång ett nätverk av ett 100-tal nyckelpersoner som fungerar som lokala noder för insamlingen. Dessa personer är spridda från Haparanda i norr till Trelleborg i söder. Insamlingen för 2024 är inte avslutad ännu då vissa transporter av vingar har dragit ut på tiden. Vingar har i omgångar transporterats till projektledaren och cirka 3 500 vingar (totalt cirka 4 500 vingar för 2023 och 2024) har hittills behandlats och förts in i databasen.

I december 2024 anordnades en workshop med delegater från Svenska Jägareförbundet, Naturvårdsverket, Sveriges Lantbruksuniversitet och Lunds universitet. Fokus för denna workshop låg på hur vinginsamlingsdata ska samköras med avskjutningsstatistik. Sammantaget rekommenderades att samkörning bör ske på länsbasis så långt det är möjligt. Alternativ för hur detta bör göras på ett statistiskt säkert sätt belystes och detta arbete kommer pågå under 2025.

Under 2024 har vinginsamlingen kommunicerats via förbundets olika kanaler och ingått i presentationer på olika sätt. Data från svensk vinginsamling ingick i en internationell rapport som sammanställdes av Waterfowlers Network och som spridits till olika internationella organ. Tanken är att liknande rapporter ska tas fram årligen för att bistå internationell fågel förvaltning. 2024 års sammanställning visar på flera intressanta mönster att följa upp i framtiden.

Waterfowlers Network samanalyserade vinginsamlingsdata från Danmark, Storbritannien och Sverige. Rapporten är tänkt att tas fram varje år för att bistå internationell fågel förvaltning. Data i rapporten från Sverige är den som samlades in under pilotåret 2023.

2. HUR HAR BIDRAGET FRÄMJAT VILTVÅRDEN?

Verksamheten under 2024 präglades av utveckling och utökning jämfört med pilotåret 2023. Den data som genereras från en vinginsamling får störst nytta för viltvården när längre tids-serier finns tillgängliga. Likaså ska vinginsamlingsdata samköras med avskjutning för att uppnå maximal nytta och metodiken för detta är fortfarande under utveckling.

Vinginsamlingsdata ger framför allt möjligheter att dela upp avskjutning i kön, samt unga och gamla fåglar, på årsbasis men kan även ge en del intressant sidoinformation. Ett exempel på detta är geografisk variation i åldersfördelning samt variation över tid.

Även om svensk vinginsamling bara pågått i två år kan mönster redan skönjas. Ett av de mer slående exemplen på detta är grågås där skydds jakt vid några viktiga ruggningsplatser (det vill sägas juni-juli) kan ge ett stort antal insamlade vingar från några få jakttillfällen och dessa inkluderar nästan bara vuxna gäss. Under 2024 var antalet vingar från två viktiga ruggningsplatser så stort att det fick ett genomslag på den nationella statistiken. Således måste samkörning av vinginsamlingsdata och avskjutning ta hänsyn till sådan variation för att ge ett rättvis data på nationell nivå.

Utöver den insamlade datas egenvärde för viltvården har verksamheten ökat jägares förståelse och intresse för insamling av data i samband med fågeljakt.

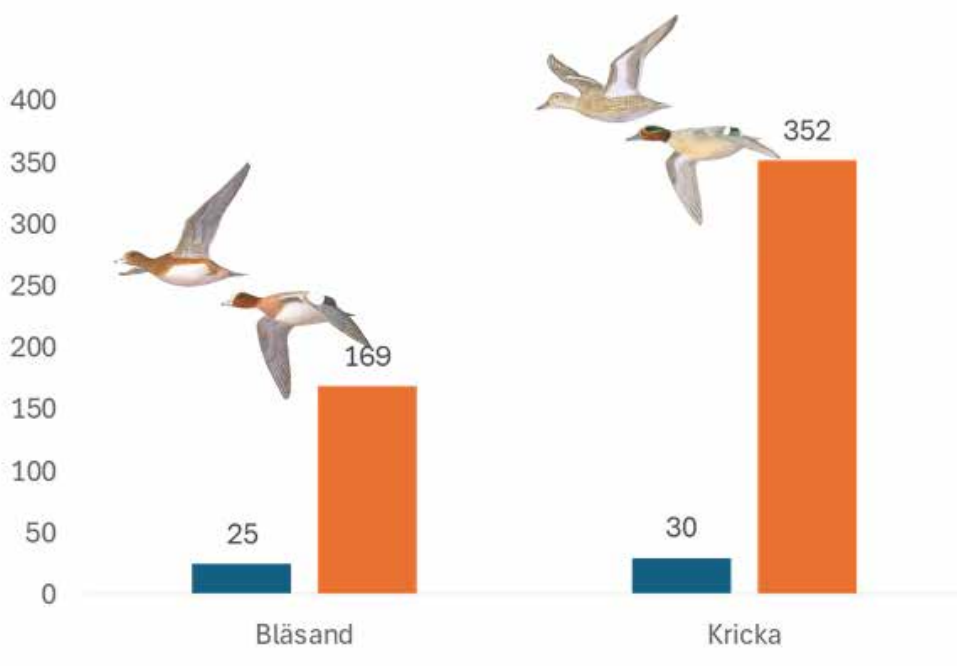

Foto blåsgäss (ung till höger): Niklas Liljebäck

3. VILKA RESULTAT HAR UPPNÅTTS?

Det främsta målet inför 2024 var att bredda och öka insamlingen av vingar jämfört med pilotåret 2023. Antalet analyserade vingar ökade från drygt 1 500 till knappt 3 000, en fördubbling. Mest slående var ökningen från 2023 till 2024 för de två fokusarterna bläsand (från 25 till 169) och kricka (från 30 till 352).

Figur 2. Under 2024 gjordes en riktad satsning på att öka antalet insamlade vingar från skjutna krickor och bläsänder. Data i figuren uppdelade på kalenderår. Figuren illustrerar effekten och potentialen av riktade informationssatsningar inom vinginsamlingen.

I framtiden kommer svensk avskjutningsstatistik för fågelarter, om vinginsamlingen fortsätter, kunna delas upp i olika ålderskategorier vilket på längre sikt ger en betydligt vassare förvaltningsmodell för fågelpopulationer.

I ett längre perspektiv kan samanalyser med fågelinventeringsdata ytterligare minska osäkerhet kring måluppfyllnad inom fågelförvaltning samt bistå jaktidsberedning med högkvalitativa underlag. Danska studier visar att vinginsamlingsdata även kan användas för att skatta variation i reproduktionstal (ungar/vuxen hona) för fågelpopulationer över tid.

Projektet har under 2024 kunnat täcka upp både artmässiga och geografiska luckor för vinginsamlingsdata. Antalet jägare som aktivt samlar in vingar och ombesörjer att dessa kommer till analys inom projektet har nästan blivit tre gånger så många. Medvetenheten hos jägare kan ökas ytterligare men ökat antal inskickade vingar innebär också att projektets struktur och logistik hamnar under ökad press.

Positivt har också det internationella samarbetet varit, dels för att öka nyttan av den data som samlas in, men också för kunskapsutbyte. Det är vid samanalyser av data från flera länder utmed flyttvägarna som analyser av potentiella jakteffekter blir som mest effektiva.

Inför 2024 sattes 6 mål upp för verksamhetsåret.

- Har projektet kunnat engagera jägare som inte tidigare skickat in vingar?
- Öka antalet vingar insamlade från vattenfågelart som skjuts i relativt låga antal ökat jämfört med tidigare år.
- Uppnå en tillfredsställande täckning, antalsmässigt och geografiskt för flera arter.
- Koppla insamlade vingar till jaktvårdskrets och uppnå en väl spridd geografisk spridning.
- Bibehålla nätverket av rapporterande jägare och hålla deras engagemang fortsatt högt.
- Genomföra en extern utvärdering av svensk vinginsamling.

Mål 1, 3, 4 och 6 kan anses fullt ut uppfyllda. Mål 2 angav utökad insamling av fågelarter som skjuts i relativt låga antal. Detta kan anses uppfyllt då flera arter, framför allt blåsand och kricka ökat i antal. Men det finns fortfarande brister, framför allt vad det gäller vissa dykänder såsom knipa och vigg. För 2025 års verksamhet kommer extra fokus läggas på kustjägare med riktad informationskampanj för att nå dessa ofta specialiserade jägare.

Mål 5 angav samanalys med avskjutningsstatistik som mål. Detta kan göras med den data som finns till hands genom att helt enkelt dela upp den nationella skattningen av avskjutningen i olika ålderskategorier utifrån den data som samlats in från hela året och hela landet. Men under året har det blivit tydligt att det finns avsevärd geografisk variation i åldersfördelningen. En samanalys som tar med denna variation ger en mer korrekt bild men kräver att vinginsamlingsdata samkörs med avskjutningsskattning med hög geografisk upplösning. Att införa en sådan modul i den beräkningsmodell som generar årliga skattningar av avskjutning är fullt möjligt, men är krävande. Arbetet med att söka vägar för detta har påbörjats under 2024 och kommer fortsätta 2025.

ÖSTER MALMA MARS 2025

Öster Malma den dag som framgår av våra elektroniska underskrifter.

Niklas Liljebäck
Projektagare

Åke Granström
Vice generalsekreterare

Denna återrapportering har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.